

ALKOHOL- & DROGPOLICY

FÖR VÄXJÖ KOMMUN

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2005-01-20

*"gruppen som dricker
allra mest har ökat
markant"*

ALKOHOL- OCH DROGPOLICY FÖR VÄXJÖ KOMMUN

ALKOHOL- OCH DROGPOLICY för Växjö kommun är utformad av en politisk beredning i Växjö kommun, Beredningen för livsstilsförändringar i samhället. Beredningen arbetade under 2004 och hade till uppgift att utifrån livsstilsförändringar i samhället forma dagens och morgondagens lokala drog- och alkoholpolitik. Policyn antogs av kommunfullmäktige 2005-01-20 och ingår i Alkohol- och drogpolitiskt program för Växjö kommun. Programmet ersätter det alkohol- och drogpolitiska handlingsprogrammet från 1999.

De livsstilsförändringar som redan har inträtt och som kan skönjas i framtiden i det svenska samhället påverkar även vår kultur inom alkohol- och drogpolitiken. Den ökade drog- och alkoholkonsumtionen återverkar långsiktigt på folkhälsan och ger ökade samhällskostnader. Berusningsdrickandet inom stora befolkningsgrupper påverkar olika vålds- och brottsituationer. Ungdomars benägenhet att dricka/berusa sig i lägre åldrar och att pröva nya droger kräver ett ökat föräldraansvar och omprövning av samhällets förhållningssätt.

ETT SAMHÄLLE I FÖRÄNDRING

VI LEVER I ETT SAMHÄLLE i utveckling och förändring, vilket påverkar både vuxna och ungdomar. Samhällets alkoholpolitiska styrinstrument är försvagade samtidigt som tillgången på alkohol och droger ökar. Ungdomars ohälsa och ökade alkoholkonsumtion är oroande.

En annan oroande tendens är att gruppen som dricker allra mest (8 liter ren alkohol eller mer per år) har ökat markant. Detta har skapat ett ökat tryck på oss enskilda att ta ansvar för vår

egen livsstil där våra alkoholvanor är en del. Föräldrar kan i detta sammanhang behöva stöd i sin föräldraroll. Kommunens folkhälsoarbete blir alltmer betydelsefullt och de befolkningsinriktade insatserna måste förstärkas. Med befolkningsinriktade insatser avses förebyggande insatser som exempelvis när alla ungdomar i en åldersgrupp eller erbjuds alla föräldrar till gymnasieelever i kommunen. Kommunens förebyggande insatser måste vara riktade och utvärderingsbara.

"drogpolitiken ska bidra till en god hälsa för alla i kommunen"

UTGÅNGSPUNKT OCH GRUNDSYN

ALKOHOL- OCH DROGPOLICYN är utgångspunkt för ett långsiktigt utvecklingsarbete som fortlöpande ska dokumenteras, följas upp och utvärderas. Policyn utgår från nationella folkhälsopolitiska, alkoholpolitiska och narkotikapolitiska mål. Allt kommunalt alkohol- och drogförebyggande arbete ska ha kunskap som grund för att på ett ändamålsenligt sätt påverka attityder och värderingar i den riktning målen anger. Det finns starka samband mellan hur mycket alkohol som dricks i ett samhälle och de skador som följer. Det räcker inte att rikta insatserna mot dem som blivit beroende av droger. Den totala konsumtionen måste också minska. Narkotikapolitikens huvudinriktning ska vara målinriktade och samordnade insatser för att begränsa utbudet och efterfrågan på narkotika. Tobaksrökning är en av de största hälsoriskerna i Sverige och en av de stora orsakerna till skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Nästan alla som börjat röka har gjort det innan de uppnått vuxen ålder. Tobaksbruk bör därför ses ur ett folkhälsopolitiskt perspektiv och inte betraktas som vilken konsumtionsvara som helst.

FÖRÄNDRINGARNA INOM ALKOHOLPOLITIKEN och de därmed sammanhängande utmaningarna som Växjö kommun står inför innebär att det behövs

en tydlig viljeinriktning och tydlig riktlinje för det långsiktiga alkohol- och drogpolitiska arbetet. Den lokala drogpolitiken ska bidra till att minska droganvändningen. Den ska också bidra till att utveckla Växjö kommun till en bra miljö att leva och verka i, en miljö som ger goda och hälsofrämjande uppväxtvillkor för barn och ungdomar. Det är kommunens uppgift att skapa alternativ till de kommersiella ungdomsmiljöerna. Drogpolitiken ska bidra till en god folkhälsa för alla i kommunen, såväl barn och ungdomar som vuxna. Policyn utgår från ett folkhälsoperspektiv och vänder sig till alla innevånare i kommunen med särskilt fokus på barn och unga.

ALLA MÄNNISKOR SKA HA RÄTT till ett liv som är skyddat från drogrelaterade olyckor och drogrelaterat våld såväl i hemmet, på arbetsplatsen som i samhället i övrigt. Alla barn och ungdomar skall ha rätt till en uppväxtmiljö som är fri från drogernas negativa konsekvenser. Alkohol- och drogpositiva normer är riskfaktorer för ungdomar. Andra faktorer är kompisars drogvanor och/eller kriminalitet, och tillgänglighet/tillfällen att använda alkohol eller pröva narkotika. Inget bruk av alkohol, narkotika, dopningspreparat samt icke-medicinskt bruk av läkemedel skall ske i trafiken eller på arbetsplatsen.

*"alkohol och narkotika
har blivit mer tillgängligt"*

GEMENSAMT ANSVAR

FÖR ATT NÅ EN FRAMGÅNGSRIK alkohol- och narkotikapolitik krävs en bred samsyn och ett gemensamt ansvar mellan olika intressenter inom kommunen. Policydokumentet är grunden för

ett kommungemensamt utvecklingsarbete som berör flera förvaltningar och som också omfattar kommunens samverkan med andra huvudmän och organisationer.

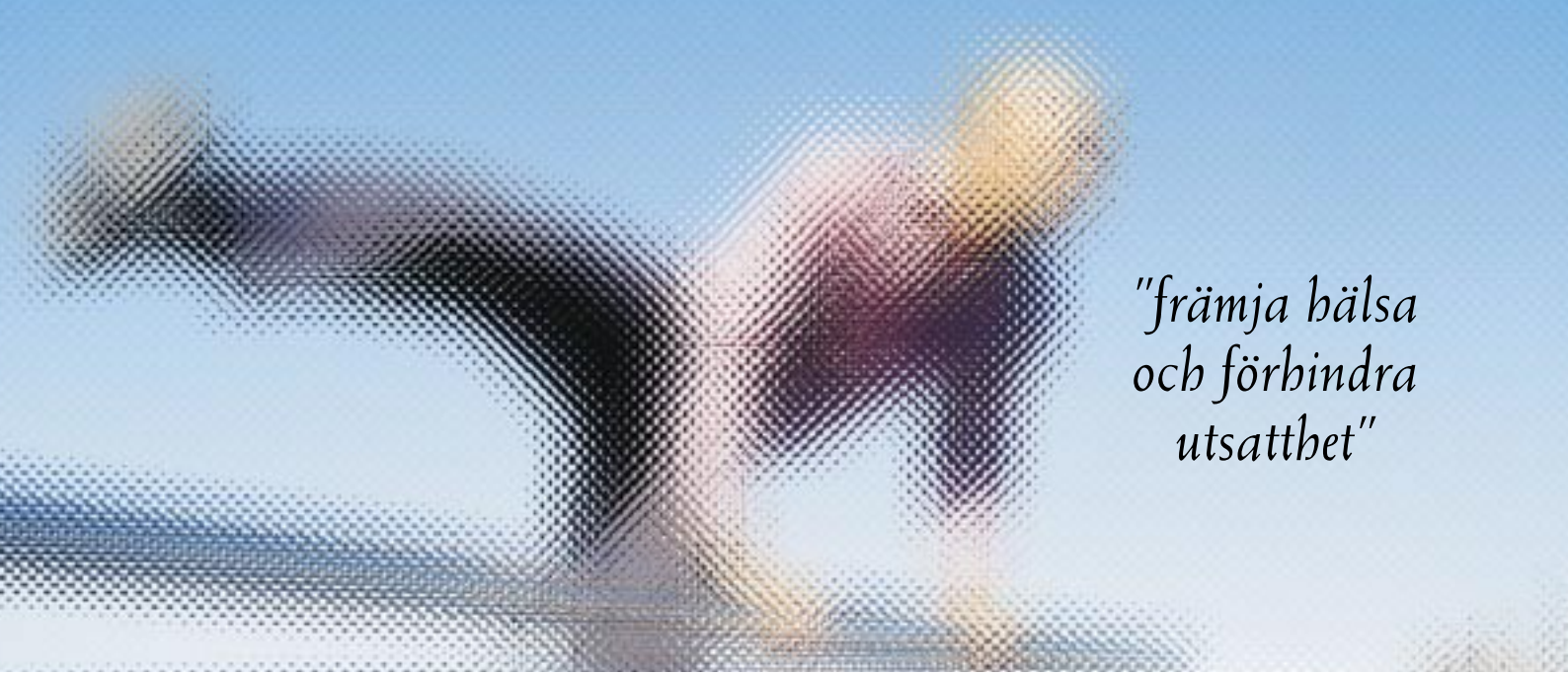
VÄXJÖ KOMMUNS ALKOHOL- OCH DROGPOLITISKA MÅL

VÄXJÖ KOMMUNS alkohol- och drogpolitiska mål har sin utgångspunkt i de nationella målen för folkhälsan. Syftet med dokumentet är att visa på den politiska viljan samt ange ett gemensamt förhållningssätt för arbetet med alkohol- och drogfrågorna i kommunen.

VÄXJÖ KOMMUNS MÅLSÄTTNING är att arbeta aktivt med frågor om hälsa och missbruk av tobak, alkohol och narkotika. Växjö kommun kommer att följa utvecklingen och förändringar inom området, uppmärksamma och ta tag i problemen på olika nivåer. Kommunen avser att ha ett aktivt förhållningssätt och arbeta för hälsa och mot utsatthet. Kommunen kommer att uppmärksamma livsstilsfrågor – särskilt med fokus på våra alkoholvanor och värderingar kring droger - och inte blunda för signaler om ohälsa, krimi-

nalitet och missbruk bland unga i kommunen. Samhället är i förändring och utveckling där man också måste vara uppmärksamma på negativa konsekvenser. Det sker förändringar i Växjö och i vår omvärld, alkohol och narkotika har blivit mer tillgängligt, vilket leder till svårigheter som måste hanteras. De olika förvaltningarnas insatser måste därför präglas av ett gemensamt förhållningssätt.

MÅLET ÄR ATT UTFORMA METODER som främjar hälsa och motverkar utsatthet bland barn och ungdomar i Växjö kommun. Konsumtionen av alkohol och narkotika måste minska för att de negativa konsekvenserna av missbruk ska bli mindre. Med ett gemensamt arbete kan man minska ohälsa och sjukdom som grundar sig på missbruk av alkohol, narkotika och tobak.

*"främja hälsa
och förhindra
utsatthet"*

ÖVERGRIPANDE MÅL

DET ÖVERGRIPANDE MÅLET i Växjö kommun är att främja hälsa och förhindra utsatthet bland unga, samt minska konsekvenserna av användandet av tobak och alkohol och få bort bruket av narkotika. Metoderna för att förebygga missbruk måste ha ett genusperspektiv och därmed innehålla olikheter.

HUVUDMÅL 1

*– minskad alkoholkonsumtion
och ett narkotikafritt Växjö*

Den totala alkoholkonsumtionen ska minska och debutåldern höjas. Ett narkotikafritt Växjö är ett mål. Insatser som ökar uppmärksamheten mot användandet av droger måste öka. Tillgången och efterfrågan på alkohol och narkotika ska minskas.

HUVUDMÅL 2

– ingen tobak före 18 års ålder

Rökning är ett av våra största folkhälsoproblem. Målet är att ingen ska använda tobak före 18 års ålder och att ingen utan eget val ska utsättas för tobaksrök i sin omgivning.

HUVUDMÅL 3

– stödet till den enskilde ska öka

Den enskilde ska få det stöd som krävs för att inte välja tobak, alkohol eller narkotika.

STRATEGIER

För att bidra till målen har tre strategier för arbetet identifierats. Förvaltningarna i Växjö kommun ska samordna riktlinjer och insatser på tre nivåer:

- *befolkningsinriktade insatser,*
- *insatser för särskilda målgrupper och*
- *insatser för individer.*

SÄRSKILDA MÅLGRUPPER

Växjö kommun prioriterar tre målgrupper för preventiva insatser.

FAMILJEN

Det finns ett tydligt samband mellan barns alkoholvanor och föräldrars attityder. De vuxnas vanor och värderingar har en avgörande betydelse för ungas alkoholvanor. Detta är ett starkt skäl till att engagera föräldrar i förebyggande insatser. Föräldrarna har en särskild betydelse för sina barn. Föräldrarna har alltid ansvar för sina barn och samhällets uppgift är att stödja föräldrarna i föräldrarollen. Metoder som ökar familjens känslomässiga relationer har visats sig ge goda resultat. Familjer med barn med psykologisk eller biologisk sårbarhet kan också behöva särskilt stöd.

SKOLAN OCH ÖVRIGA ARENOR FÖR DEN KOMMUNALA UNGDOMSVERKSAMHETEN

Skolans arbete för en god psykisk hälsa bland sina elever skyddar också mot alkoholproblem. Det identitetsutvecklande arbetet och elevernas samhörighetskänsla med skolan har en klart skyddande effekt. Kontakten mellan hemmen och skolan är viktig och har preventiv betydelse, där är det skolan som ansvar för att den kontakten finns.

FÖRENINGSLIVET

Avsaknad av fritidsaktiviteter är en riskfaktor. Socialt utvecklande fritidsaktiviteter, idrott, musik och andra strukturerade verksamheter minskar risken för alkoholproblem. Föreningslivet ger också gemenskap och tillhörighet. Föreningsbidrag beviljas endast under förutsättning att föreningen har en alkohol- och drog-policy som gynnar folkhälsan

ALKOHOL- OCH DROGPOLICYN LIGGER TILL GRUND FÖR KONKRETA HANDLINGSPLANER

KOMMUNENS alkohol- och drogpolicy preciserar det förebyggande arbetet med tydliga uppdrag och mål. Alkohol- och drogpolicyn ligger till grund för de mer konkreta handlingsplaner som nämnder, förvaltningar och verksamheter formulerar. Kommunen måste ha metoder för att genomföra arbetet och en utvärderingsmodell för att värdera insatserna. Det förebyggande arbetet kan bygga på lokala undersökningar/kartläggningar om hur situationen ser ut i olika områden i kommunen. Framgångsrik lokal prevention utgår från forskningen och genom att många aktörer i Växjö kommun mobiliseras. Växjö kommuns förebyggande arbete ska utgå från en helhetsbild. Undersökningar visar att ungdomars alkohol- och drogmissbruk, kriminalitet och psykiska ohälsa samvarierar. Det är i huvudsak samma risk- och skydds faktorer som

identifieras för kriminalitet och missbruk. Ofta är det samma förebyggande metoder som visar sig effektiva och ofta är det samma riskmiljöer. Det finns ett samband mellan vardagsbrottslighet, narkotika och missbruk. Det finns ett samband mellan vardagsvåld/ungdomsvåld och alkohol. På samma sätt finns det ett samband mellan grov brottslighet och grovt våld och narkotika.

METODER SOM ÄR FRAMGÅNGSRIKA är att öka den unges samröre med socialt fungerande kamrater, förbättra den unges prestationer i skola och arbete, involvera den unge i fritidssysselsättningar, stötta nätverket kring familjen för att hjälpa vårdnadshavaren i föräldrarollen. Normer och regler i familj, skola och närområde (samhälle) som förtydligas ger positiv effekt.

UPPFÖLJNING

ALKOHOL- OCH DROGSITUATIONEN i Växjö redovisas till kommunstyrelsen varje år. Redovisningen görs med utgångspunkter från fastställda mät-punkter för ohälsa, kriminalitet och alkohol- och

narkotikamissbruk bland Växjös unga. Redovisningen ska beskriva vad som gjorts för att nå huvudmålen. Tillsammans med rapporten redovisas de strategier och arbetsmetoder som använts.

BEGREPP

MISSBRUK Missbruk är ett tillstånd som kännetecknas av en överdriven användning av ett medel, vilket kan medföra sociala problem, omdömeslöst risktagande, legala problem samt fortsatt användning trots att dessa problem är uppenbara.

BEROENDE Ett beroende är ett okontrollerbart begär efter njutnings- eller berusningsmedel. Vid beroende finns en toleransutveckling vilket innebär att dosen måste ökas för att önskad effekt ska uppnås. Beroende uppnås huvudsakligen genom att hjärnans belöningssystem påverkas. Det ger lustkänslor och lindrar ångest.

FOLKHÄLSA Folkhälsan är det allmänna hälso-tillståndet i en befolkning. Medan ansvaret för individens hälsa är ett samspel mellan individ och samhälle är folkhälsan i högre grad ett ansvar för samhället. I Sverige och internationellt är medellivslängden ett av flera mått på befolkningens hälsa. Andra mått mäter sjuklighet eller funktionshinder. Det finns också andra mått för att

mäta befolkningens hälsa. De viktigaste faktorerna bakom god eller dålig folkhälsa är framför allt 1) den allmänna välfärden och hur den fördelas; 2) människors livsstil (kost- och motionsvanor, alkohol, rökning, droger); 3) hälso- och sjukvårdens effektivitet; 4) ärftliga faktorer och 5) miljön. Utbildning och god ekonomi är starkt kopplade till god hälsa. Detsamma gäller tillgång till ett meningsfullt arbete, medan arbetslöshet innebär ökad risk för ohälsa.

NARKOTIKA Narkotika är ett preparat som enligt lagen är klassat som narkotika. Ursprungligen omfattade begreppet narkotika ämnen som kan framkalla narkos, alltså sömn och bedövning. Nu är narkotika ett samlingsnamn för ämnen som kan vara beroendeframkallande. Av hävd räknas dock inte de beroendeframkallande substanserna alkohol, nikotin, koffein och organiska lösningsmedel till narkotika.

DROGER Med droger avses i regel narkotika, alkohol och andra berusningsmedel.

*"undersök dina egna
alkoholvanor på
www.alkoholprofilen.se"*

FAKTA

Fakta om alkohol och droger:

www.drogportalen.se

Fakta om anabola steroider:

www.dopingjouren.nu

Testa dina egna alkoholvanor på

www.alkoholprofilen.se

www.beroendecentrum.com

www.halsolinjen.nu

Växjö
kommun

Box 1222 351 12 Växjö

Tel vx 0470-41 000

E-post info@kommun.vaxjo.se

www.vaxjo.se

FOLKHÄLSORÅDET

folkhalsoradet@kommun.vaxjo.se